

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Valtion pukutehtaan yhtiöittämisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto oikeutettaisiin luovuttamaan puolustusministeriön hallinnonalaan kuuluvan Valtion pukutehdas -nimisen valtion teollisuuslaitoksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle sotilaspukimia, virka-asuja sekä työ- ja ulkoilupukimia valmistavalle ja markkinoivalle valtionyhtiölle sekä ryhtymään eräisiin muihin yhtiön perus-

tamiseen liittyviin järjestelyihin. Perustettava yhtiö tulisi jatkamaan Valtion pukutehtaan toimintaa Hämeenlinnassa.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Valtion pukutehdas on puolustusministeriön hallinnonalalla toimiva budjettisidonnainen valtion teollisuuslaitos. Valtion pukutehtaan tehtävänä on johtosääntönsä mukaan hankkia ja valmistaa lähinnä valtion tarvetta varten ja sen virkakunnalle pukimia ja varusteita sekä seurata alan kehitystä. Nykyisin Valtion pukutehtaan toiminta on laajentunut perinteisten virka- ja sotilaspukujen ohella myös työ- ja vapaa-ajan vaatteisiin ja asusteisiin.

Valtion pukutehtaan hallinto on perustunut valtion teollisuuslaitosten hoidon ja käytön yleisistä perusteista annettuun lakiin (168/31). Valtion pukutehdas suunnittelee, valmistaa, ostaa ja teettää asusteita sekä markkinoi niitä kotimaisille ja vientiasiakkaille käyttäen omaa myymäläverkostoaan ja postimyyntiä sekä ulkopuolisia jakelukanavia. Yhtiön perustuotteiden valmistus tapahtuu Hämeenlinnassa. Pukutehtaalla on myymälät Hämeenlinnan lisäksi Helsingissä, Turussa, Kouvolassa ja Rovaniemellä. Koko henkilökunta on työsuhteista ja sen määrä on 180. Liikevaihto oli vuonna 1991 46,5 miljoonaa markkaa, vuonna 1992 51

miljoonaa markkaa sekä vuonna 1993 runsaat 47 miljoonaa markkaa. Valtion pukutehtaan suurimman asiakasryhmän muodostavat vapaa-ajan asuja ostavat yksityishenkilöt (38 %). Puolustusvoimien osuus on 27,2 %, rajavartiolaitoksen 7,8 % sekä palokuntien, poliisin, taksiliikenteen ja työvaatteiden osuudet yhteensä 18,8 %. Viennin osuus oli vuonna 1993 8,2 %. Päävientimaat olivat Ruotsi ja Venäjä.

Tulos vuonna 1991 oli 2,7 miljoonaa markkaa alijäämäinen. Vuonna 1992 tulos parani rationalisointitoimenpiteiden ansiosta ja oli runsaat 0,8 miljoonaa markkaa ylijäämäinen. Vuonna 1993 myönteinen kehitys jatkui ja yrityksen tulos oli lähes 0,7 miljoonaa markkaa ylijäämäinen. Myös nykyään yritys on voittoa tuottava.

2. Ehdotetut muutokset

Puolustusvoimien rauhan- ja sodanajan tehtävät edellyttävät sotilaskaatetukseen ja -varustukseen liittyvää kotimaista tietotaitoa, suunnittelua ja kehitystyötä sekä tuotantoa. Puolustusministeriön hallinnonalan viimeisenä budjet-

tisidonnaisena liikelaitoksena toimivan Valtion pukutehtaan liikemuoto ei enää vastaa nykyaikaisen tulostavasti liiketoiminnan vaatimuksia. Kotimaisen sotilasvaatetuksen sekä muun siihen liittyvän varustuksen tuotannon turvaamiseksi ehdotetaan Valtion pukutehdas muutettavaksi valtionyhtiöksi. Muutos mahdollistaisi joustavan ja nopean päätöksenteon sekä toiminnan sopeuttamisen kulloinkin alalla vallitsevaan kilpailutilanteeseen.

Aiemmin valtion teollisuuslaitoksina toimineista Vammass Oy:stä ja Patruunatehdas Lapua Oy:stä saadut kokemukset osoittavat, että osakeyhtiömuoto on budjettisidonnaista teollisuuslaitosmallia parempi. Osakeyhtiömuoto on toiminnallisesti sekä päätöksenteossa joustava, riittävän nopea reagoimaan markkinatilanteen vaihteluihin sekä korostaa liiketaloudellisia tavoitteita ja toimintaperiaatteita. Valtion pukutehtaan vientitoiminnalle osakeyhtiömalli toisi sekä toiminnallisia etuja että yrityksen liiketoimintaa edistävän liikekuvan. Koska Valtion pukutehtaalla ei ole viranomaisesteitä ja se toimii avoimessa kilpailutilanteessa, on osakeyhtiömalli sille myös tästä syystä sopivin.

Tarkoituksenmukaisimpana ratkaisuna pidetäänkin uuden osakeyhtiön perustamista jatkamaan Valtion pukutehtaan liiketoimintaa. Siihen sovellettaisiin osakeyhtiölain säännöksiä ja valtio merkitsisi perustettaessa yhtiön koko osakekannan. Uuden osakeyhtiön muodostamisen lähtökohtana ovat arviot siitä, että yhtiön toiminta on vuodesta 1995 alkaen ja myös pitkällä aikavälillä kannattavaa.

Uuden valtionyhtiön toimialana olisi sotilaspukimien, virka-asujen sekä työ- ja ulkoilupukimien valmistus ja markkinointi. Yhtiö jatkaisi puolustusministeriön hallinnonalalla nykyisen Valtion pukutehtaan toimintaa sen nykyisissä toimitiloissa.

3. Taloudelliset vaikutukset

Yhtiön liiketoiminta on tarkoitus aloittaa 1 päivästä tammikuuta 1995 lukien. Lakiesityksen mukaan valtioneuvosto määrää luovutettavan omaisuuden arvon ja ehdot sekä muista omaisuuden luovuttamiseen ja yhtiön muodostamiseen liittyvistä järjestelyistä.

Yhtiön osakepääoma olisi 38,6 miljoonaa markkaa. Valtio merkitsisi sen sijoittamalla yhtiöön apportina Valtion pukutehtaan hallinnassa Hämeenlinnan kaupungissa olevan maa-

alueen rakennuksineen, koneineen ja laitteineen sekä vaihto-omaisuuksineen. Valtio myöntäisi yhtiölle vakuudetonta lainaa 5,0 miljoonaa markkaa.

Perustettavalle yhtiölle luovutettavan vaihto-omaisuuden arvoksi arvioidaan 20,0 miljoonaa markkaa. Käyttöomaisuuden arvoksi arvioidaan yhteensä 18,6 miljoonaa markkaa. Tästä 1,4 hehtaarin suuruisen maa-alueen arvo on miljoona markkaa, rakennusten arvo 14,0 miljoonaa markkaa, koneiden ja kaluston arvo 3,5 miljoonaa markkaa sekä osakkeiden, osuuksien ja aineettomien oikeuksien arvo 0,1 miljoonaa markkaa. Yhtiölle luovutetaan myös valmistusoikeudet, patentit ja liiketoiminnan mukaiset tavaramerkit ja muut oikeudet.

Valtion pukutehtaan rahoitusomaisuuden arvo siirtymäajankohtana vähennettynä osto- ja muiden velkojen määrällä tilitetään valtiolle muuttamalla se pitkäaikaiseksi lainaksi valtiolta yritykselle. Tilityksen suuruudeksi arvioidaan 5,0 miljoonaa markkaa. Rahoitusomaisuuden määräksi arvioidaan siirtymäajankohdalla 9,3 miljoonaa markkaa.

Valtion pukutehtaan henkilöstö siirtyy perustettavan yhtiöön palvelukseen yhtiössä sovellettavin työsuhtesopimusehdoin. Yhtiö vastaisi eläketurvan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista.

Valtio vastaisi eläkkeistä luovutuspäivään saakka.

Valtion pukutehtaan muuttaminen valtionyhtiöksi ei edellytä valtion talousarvioon otettavaksi erillistä määrärahaa, sillä yhtiölle luovutettava omaisuus tulisi vastaamaan osakepääomaa, velkaa ja valtion muuta sijoitusta. Muutoksen yhteydessä tulisivat Valtion pukutehdasta varten osoitetut määrärahat poistettaviksi valtion talousarviosta.

Yhtiö tulouttaisi valtiolle osinkotulua. Yhtiölle myönnettävän viiden miljoonan markan vakuudettoman lainan laina-aika olisi kymmenen vuotta ja ensimmäisenä vuotena ei suoritettaisi lyhennyksiä. Lainan korko olisi kulloinkin voimassa oleva Suomen Pankin peruskorko lisättynä 1,5 prosentilla.

4. Asian valmistelu

Puolustusministeriö antoi 9 päivänä joulukuuta 1992 Valtion pukutehtaan johtokunnalle tehtäväksi laatia yhteistoiminnassa puolustusministeriön kanssa selvityksen pukutehtaan

muuttamisesta osakeyhtiöksi siten, että mahdollinen yritysmuodon muutos voitaisiin toteuttaa 1 päivästä tammikuuta 1995 lukien. Johtokunta on selvitystä tehdessään kuullut

henkilöstöryhmien edustajia sekä hankkinut lausunnot valtiovarainministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä ja rakennushallitukselta yhtiöittämiseen liittyvistä kysymyksistä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Uuden valtionyhtiön toimialana olisi virka-, työ- ja vapaa-ajan vaatteiden ja asusteiden kehittäminen, valmistus ja kauppa sekä muu niihin liittyvä liiketoiminta. Yhtiön perustaminen järjestettäisiin käytännössä siten, että valtioneuvosto luovuttaisi Valtion pukutehdas -nimisen valtion teollisuuslaitoksen hallintaan kuuluvan maa-, rahoitus-, käyttö- ja vaihto-omaisuuden velkoineen ja sitoumuksineen. Valtioneuvosto määräisi luovutettavan omaisuuden arvon ja luovutusehdot, kuten edellä on esitetty.

Luovutettavaan omaisuuteen sisältyisivät siten myös tehdasalueen sekä varastoalueen maa-alueet tuotantorakennuksineen eli myös kiinteätä omaisuutta, jonka luovutus hallitusmuodon 74 §:n mukaan edellyttää laissa annettua suostumusta. Tämän vuoksi ja edellä tarkoitettujen muiden järjestelyjen aikaansaamiseksi ehdotetaan annettavaksi laki, jolla valtioneuvosto määräämillään ehdoilla oikeutettaisiin luovutamaan Valtion pukutehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta sen toimintaa jatkamaan perustettavalle osakeyhtiölle. Luovutusvaltuudet sisältyvät lakiehdotuksen 1 ja 2 §:ään. Ehdotuksen 2 §:ään sisältyvät lisäksi valtuudet ryhtyä muihin yhtiön muodostamiseen liittyviin toimenpiteisiin.

Perustettavalle yhtiölle luovutettava kiinteä omaisuus käsittäisi maa-alueen, jonka pinta-ala on noin 1,4 hehtaaria. Maa-alueen käyväksi arvoksi on arvioitu miljoona markkaa. Muusta yhtiölle luovutettavasta omaisuudesta huomattavimman erän muodostaa vaihto-omaisuus, jonka on arvioitu olevan 31.12.1994 noin 20,0 miljoonaa markkaa. Huomattavia omaisuuseriä ovat myös rakennukset ja rakennelmat

14,0 miljoonaa markkaa sekä koneet ja kalusto 3,5 miljoonaa markkaa. Rahoitusomaisuus on arvioitu 9,3 miljoonaksi markaksi. Maa-alueen sekä rakennusten arvot perustuvat valtiovarainministeriön, rakennushallituksen sekä Hämeenlinnan kaupungin arviointeihin. Pienemät omaisuuserät mukaan lukien on koko luovutettavan omaisuuden määrä arvioitu 38,6 miljoonaksi markaksi.

Valtio merkitsisi osakepääomaksi 38,6 miljoonaa markkaa ja antaisi yhtiölle viisi miljoonaa markkaa vakuudettomaksi lainaksi. Valtiolla ei jäisi muuta saatavaa yhtiöltä.

Asian luonteen johdosta hallitus esittää, että kiinteistöjen luovutuksesta laadittavien asiakirjojen tulisi olla lainhuutoa haettaessa leimaverosta vapaat. Samoin ehdotetaan, että perustettavan yhtiön katsotaan tulo- ja varallisuusverotuksessa sekä arvonlisäverotuksessa jatkavan Valtion pukutehtaan toimintaa. Lakiehdotuksen 4 §:ään sisältyvät näitä koskevat säännökset.

2. Voimaantulo

Esitys liittyy vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Perustettavan yhtiön tulisi käytännön syistä aloittaa toimintansa 1.1.1995. Perustamiseen liittyvät valmistelevat toimenpiteet olisi siten voitava suorittaa ja yhtiö merkitä kaupparekisteriin ennen vuoden 1994 loppua. Edellä mainitusta johtuen laki ehdotetaan tulevaisuuteen voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Valtion pukutehtaan yhtiöittämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan puolustusministeriön hallinnonalaan kuuluvan Valtion pukutehdas -nimisen valtion teollisuuslaitoksen hallinnassa olevat valtion omistamat maa-alueet ja rakennukset laitteineen sekä muu omaisuus vaatteiden ja asusteiden valmistusta ja kauppaa sekä muuta siihen liittyvää toimintaa harjoittamaan perustettavalle osakeyhtiölle.

Valtio merkitsee perustettaessa yhtiön kaikki osakkeet.

2 §

Valtioneuvosto määrää luovutettavan omaisuuden arvon ja ehdot, joilla luovutus tapahtuu, sekä muista omaisuuden luovuttamiseen ja yhtiön muodostamiseen liittyvistä järjestelyistä. Valtioneuvosto määrää, mikä osa omaisuudesta pannaan yhtiöön osakkeita vastaan ja mikä osa annetaan lainaehdoin.

Valtio voi antaa yhtiölle lainaa ilman vakuutta enintään viisi miljoonaa markkaa.

3 §

Yhtiö ei ole velvollinen suorittamaan leimaveroa tässä laissa tarkoitettua omaisuutta koskevasta luovutuskirjasta.

Tulo- ja varallisuusverotuksessa sekä arvonalisäverotuksessa yhtiön katsotaan sellaisenaan jatkavan Valtion pukutehtaan liiketoimintaa.

4 §

Yhtiö vastaa niistä velka-, hankinta- ja toimitussopimuksista, joihin Valtion pukutehdas on toiminta-aikanaan sitoutunut.

5 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Valtioneuvosto voi tehdä 1 ja 2 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 23 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Puolustusministeri *Elisabeth Rehn*